נפלה אינו חוזר ובונה אותה. השתא ס"ד דכיון שכנה בזמן שבהמ"ק קיים ונפלה מחר ובונה וכשלקח מלר המסוידת הרי זו בחזקתה דכל זמן שהיא קיימת יש לנו לתלות שבהיתר עשה בזמן שבהמ"ק קיים אבל כשנפלה תלינן שבאיסור נעשית לאחר חורבן ומ"ה פריך מרב הונא אמאי מחר וכונה אותה כיון דנפלה אית לן למיתלי שבאיסור הוציא ומשני איסורא שאני דאפי' ודאי נבנה בהיתר כי נפלה אסור לבנותה ולסייד: **מים לא נשתה** [וכו'] שתקו. וא"ת אמאי לא אהדרו לאפסר במי מורות דפסולין לניסוך כדמשמע בסוכה (דף מח.) ואומר ר"י דבר דהוי ממין שעושין בו ניסוך חשיב כמו דבר עצמו דאי לאו הכי מקשה דיש"מ יין מבושל דפסול לנסכים ואין להקשות דאפסר במי תותים ויין תפוחים שלא היו יכולין לסכול (כ) שלא לשתות בלא מים: **דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא נשים.** תימה הכתיב פרו ורבו ושמא על אותן שכבר קיימו פריה ורביה קאמר והיינו זרעו של אברהם בלא שלא יוליד אלא בן ובת: **מוטב** שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. נדבר שאין יודע אם יקבלו כשנמתה הכן אם לאו צריך למות כדמוכח בפ' במה [בהמה] (שבת דף נה. ופס ד"ה ואע"ג) דאמרה מדת הדין (ג) אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי וגנוסו אבל בדבר שאנו יודעים בכירור שלא יקבלו אמרינן מוטב שיהיו שוגגין וכו' (ג):

הדרן עלך חזקת בתים

זיל האידנא ותא למחר בליליא שדר קצייה להדהוא דידיה למחר אתא לקמיה א"ל זיל קוץ א"ל הא מר נמי אית ליה א"ל זיל חזי אי קוץ דידי קוץ דידך אי לא קוץ דידי לא תקוץ את מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ניחא להו לבני רה"ר דיתבי בטוליה כיון דחזא דקא מעכבי שדר קצייה ולימא ליה זיל קוץ דידך והדר אקוץ דידי משום דריש לקיש (ו) דאמר התקוששו וקושו קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים: אבל אם רצה כונם לתוך שלו ומוציא: איבעיא להו כנס ולא הוציא מהו שיחזור ויוציא ר' יוחנן אמר אכנס מוציא וריש לקיש אמר כנס אינו מוציא א"ל רבי יעקב לר' ירמיה בר תחליפא אסברה לך להוציא כ"ע לא פליגי דמוציא כי פליגי להחזיר כתלים למקומן ואיפכא איתמר ר' יוחנן אמר אינו מחזיר וריש לקיש אמר מחזיר ר' יוחנן אמר אינו מחזיר משום דרב יהודה דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו וריש לקיש אמר מחזיר הני מילי היכא דליכא רווחא הכא הא איכא רווחא: לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי היא בחזקתה: אמר רב הונא נפלה חוזר ובונה אותה מיתיבי אין מסיידין ואין מכיירין ואין מפייחין בזמן הזה לקח חצר מסוידת מכוירת מפויחת הרי זו בחזקתה נפלה אינו חוזר ובונה אותה איסורא שאני ת"ר לא יסוד אדם את ביתו בסיד ואם עירב בו חול או תבן מותר ר"י אומר עירב בו חול הרי זה טרכסיד ואסור תבן מותר ת"ר כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ונכשיו בטל נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ונכשיו בטל אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים שתקו אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דכתיב במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה אמר רב חסדא כנגד הפתח עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט מאי היא אמר רב פפא בסא דהרסנא עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט מאי היא אמר רב בת צדעא שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי וגו' מאי על ראש שמחתי אמר רב יצחק זה אפר מקלה שבראש חתנים א"ל רב פפא לאביי היכא מנח לה במקום תפילין שנאמר לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר שמחו את ירושלים וגו' תניא אמר ר' ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין אלא אין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה ומיום שפשטה מלכות הרשעה שגוזרת עלינו גזירות רעות וקשות ומבטלת ממנו תורה ומצות ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן ואמרי לה לישוע הבן דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו אלא הנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין:

הדרן עלך חזקת הבתים

ז': **ונמלא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו.** בענין טוב ולא ע"י עובדי כוכבים ומלות לא יבטלו עוד: **אלא הנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין.** נמה שלוקמין נשים שאינם סבורים שם איסור בדבר: **ואל יהיו מזידין.** דמשום דלא יוכלו לעמוד בה יבטלוה ונמצאו מזידין הלכך לא גזרינן:

הדרן עלך חזקת הבתים

עין משפט
נר מצוה

רצב א ב ג מרי פי"ג מהל' מקר ממון הל' כז סמג עס טוש"ע מ"מ סי' מז
רצד ד מרי' עס הל' סה טוש"ע עס פניף ג:
רצה ה ו ז ח ט מרי' פי"ב מהל' תענית הל' יב סמג עשין תרים ג טוש"ע אי"ח סי' תקס פניף ה:
רצו י כ ל מ מרי' עס הל' יג טוש"ע עס פניף כ
וכרב אלפס תענית דף קפו:
רצז ג טוש"ע אי"ח סי' תקנד פניף סה:
רצח ס מרי' פ"ב מהל' ממרים הלכה ה סמג עשין קיח:

מוסף רש"י

מיצר שהחזיקו בו רבים. לעשותו לגן דרך. אסור לקלקלו. ותפ"ש שהוא של יחיד (לעיל כו:) שהשוויו ותקנוהו לשולף והבעלים ידעו ושתקו, ודמלי לרבים מהל (לקמן קז:). לא יסור אדם את ביתו בסיד. לאחר מוכן, משום תכלית של יופיא (שבת פ:). חול או תבן. שלא יהא לגן כל לרמו (שם). טרכסיד. סיד מזק ומתקשה יותר משלם לא עירב בו (שם). פאר תחת אפר. ס"מ מתקום שפילין דכתיב בהו (יחזקאל כד) פארך מנוס עליך אמרינן אלו תפילין, ומתרגמינן נמי עוטפתך הוין עליך, והיינו מניחין תפילין במקום שמוחו של תיקוק רופף (תענית טו:). הנח להם לישראל. דגבר שהרגילו בו ולא יחזור בהם, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. לענין כפיפה ולא יעמוד בכך (גיטין ל:).
הדרן עלך חזקת הבתים

רבינו גרשום

כיון דחזו דמעכבי. להאי אמר ש"מ דלא ניחא להו ומשום יקרא דידי שתקו: איבעיא להו כנס לתוך שלו ולא הוציא. זיזין באותה פעם באותה כניסה מהו שיחזור ויוציא לאחר זמן. מי אמרי כיון דלא הוציא בתחלה בהדיא כניסה ויתרה לבני רה"ר אי לא: ר' יוחנן אמר. לרשותו מוציא בה זיזין כל זמן שירצה. דריש לקיש אמר כנס ולא הוציא לאלתר אינו מוציא שוב: להחזיר כתלים למקומן. כמו שהיה: אבל הר"ר מצר שהחזיקו בו (רבים). שכבר רשין באותה כניסה: ה"מ. דאסור לקלקלו היכא דליכא רווחא טפי ברה"ר: אין מכיירין. שאין עושין ציור מן הסיד עצמו כמו שעושין בנאין: אין מפייחין. שאין סלבין הבית לאחר שמצויר בזמן הזה מפני איבול בהמ"ק: אין חוזר ובונה אותה. באותו סיד וכיוב: איסורא שאני. שאסרו חכמים מפני איבול: אבל אם (כן) עירב בו חול. שלא יהא לבן כל כך: הרי זה טרכסיד. השכיחו מפני שאע"פ ששחור כמעט נעשה חזק ודבק ביותר: אפשר בפירות אחרים. שלא היו מביאין בכורים אלא משבעת המינין: שתקו. שא"א לחיות בלא מים: כמארה אתם נארים. כשאתם גוזרים מארה גזרה ואותי אתם קובעין בהם בהסכמתכם. אי איכא הגוי כולו שיכולין לעמוד בה אין. מקוימת הגזירה ואי לא לא: בת צדעא. (ו) שלא תזכין צדעא בשרק שלא תיתפור מסנה שיער: כנגד הפתח. כדי שתהא נראה: לשבוע הבן. שעושין לסוף שבעה: שיהיו שוגגין. שיבטלו אות: דין בשוגג ואל יהיו מזידין שאם נגזור גזירה יהיו מבטלין אותה במזיד שלא יהיו יכולין לעמוד בה שלא לישא אשה: הדרן עלך חזקת הבתים

(ו) תלוי ל"ל שלא תבכיר לנעשה כשרק כדי שתיקון מתנה שבר.

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין יח. יט. כ"מ קי:, (ב) כ"ק כח. לעיל יב. כו: לקמן קנ. (ג) שבת פ: [תוספתא פוטה פט"ו]. (ד) [תוספתא שם]. (ה) ע"ז לו. כוריות ג: [כ"ק שם]. (ו) [תוספתא פ"כ]. (ז) [תענית שם]. (ח) [מיכה שנאמר ליתן נכר אלפם]. (ט) [פס מתוספתא תענית ב:]. (י) [שבת קמח: כילה ב:]. (כ) נע"י: כדי לכסיר. (ל) [וע"פ תוס' ע"ז ד. ד"ה שהיה כיסה].

תורה אור השלם

1 התקוששו וקושו הגוי לא נכסף: צפניה ב א
2 כמארה אתם נארים ואתי אתם קבעים הגוי כולו: מלאכי ג ט
3 אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני: תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי: תהלים קלו ה-ו
4 לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר שמן ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת רוח כבדה וקרא להם אילי הצדק מטע יי להתפאר: ישעיהו סא ג
5 שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: ישעיהו סו י

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה ורש לקים תמר כגם תיגו מוגיא. נ"ב [תסר התחלה ונסאר זה הלשון] ומתן דקא מיבעי ליה נמי לא קא מיבעי ליה אלא בלאחיר כי והכי קא מיבעי ליה הא דתנן אלא אם לוה מוגם לתון שלו ומוגיא ומסכנם מחל לגני הר"ר יוסף אחיר יכול לחאיר כתלים למקומן אלא מוגיא דאיש לאחר אי לאחר אי ומוגיא ואסם לתון שלו ומוגיא ואסם היא דין דכבר הוגיא ודין אינו מחיר כתלים למקומן אלא כגם בלבד מחיר כתלים למקומן ומאי דקאמר מהו שיחיר יוגיא ה"פ מי נמחל דמוגיא אין ה"ל שוב לא יחיר הכתלים למקומן אי אלמא אינו מוגיא לפי שמחיר כתלים למקומן ומחיל אם הוגיא שוב אין יכול לחאיר ונסא לא נעגרך לפרש דמאי דקאמר חיפסא איתמר משום דר' יוחנן מוקמינן בדר יהודה ומו שפירש רש"י: (ב) תוס' ד"ה מים וכו' אלא היו יכולין לשבול בלא שתחיית מים פס"ד: (ג) ר"ה מוטב יכו' דאמרה מדת הדין רבש"ע אם לפניך:

לעזי רש"י

טנפ"ל [טינפל"א]. צדעה, צדעות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com